

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-12-08 Nr. K2-15
Vilnius

Posėdis įvyko 2022-12-08.

Posėdžio pirmininkė Rūta Juršaitė

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuviėnė

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jurgita Šerpatauskienė – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Teisės skyriaus patarėja, Jolita Čičiurkienė – Žemės ūkio ministerijos Finansų ir biudžeto departamento Finansų ir apskaitos politikos įgyvendinimo skyriaus vedėja, Linas Lapinskas – Žemės ūkio ministerijos Teisės ir personalo skyriaus vyresnysis patarėjas, Šarūnas Orlavičius – Valstybinės darbo inspekcijos kancleris, Ieva Piličiauskaitė – Valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėja, vyriausioji darbo inspektorė.

Profesinių sąjungų atstovai: Artūras Černiauskas – Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos pirmininko patarėjas, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė, Miglė Wantens – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ teisininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos prezidiumo narė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento vyr. ekspertė, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Rimantas Stanevičius – Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas, Emilis Ruželė – Asociacijos „Investors‘ Forum“ politikos ir korporatyvinių santykių vadovas, Aušra Žliobaitė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus vedėja.

Kiti asmenys: Indrė Vereniūtė – Finansų ministerijos atstovė, Igor Golubajev – Teisingumo ministerijos atstovas, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos atstovė.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl Lietuvos Respublikos trišalės tarybos išvados dėl Darbo kodekso Nr. XII-2603 107 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1883.

2. Dėl išskaitų/išieškojimo iš dienpinigių.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Rūta Juršaitė paklausė, ar Komisijos nariai pritaria posėdžio darbotvarkei.

Komisijos nariai darbotvarkei pritarė.

NUTARTA. Pritarti Darbo santykių komisijos 2022 m. gruodžio 8 d. posėdžio darbotvarkei.

1. SVARSTYTA. Dėl „Lietuvos Respublikos trišalės tarybos išvados dėl Darbo kodekso Nr. XII-2603 107 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1883.

Rūta Juršaitė, Darbo santykių komisijos pirmininkė, priminė, kad šio straipsnio pakeitimą pateikė Seimo nariai. Ji informavo, kad yra siūloma, kad „*dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų kasmetinio indeksavimo ir apmokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Konkretūs dienpinigių dydžiai ir jų mažinimo kriterijai turi būti nurodyti darbo*

sutartyje.“ Pirmiausiai ji pasiūlė išklaudyti Finansų ministerijos, kuri yra atsakinga, ekspertinę nuomonę, o tada pakvietė pasisakyti socialinius partnerius.

Ineta Rizgelė informavo, kad Lietuvos verslo konfederacija šiam siūlymui dėl daugelio priežasčių nepitaria. Nurodė, kad būtų nelogiška indeksuoti išlaidas komandiruočių metu, taip pat atkreipė dėmesį, kad neseniai buvo atliktas šios srities reglamentavimo pakeitimas, prie kurio verslas vis dar prisitaiko, tad nauja intervencija taip greitai nebūtų tikslinga. Taip pat pasigedo duomenų, kad dabartiniai nustatyti dydžiai yra per maži. Nurodė, kad sunku būtų rasti bendrą indeksavimo vardiklį visiems dienpinigiams. Atsižvelgiant į klausimo aktualumą vienam sektoriui ir į tai, kad nėra didelės skubos dėl svarstymo Seime, ji pasiūlė, kad klausimą apsvarstytų ir savo išvadas pateiktų kita Trišalės tarybos komisija – Darbo grupė dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad komandiruotėje patiriamų išlaidų nereikėtų indeksuoti, nes leidžiami dydžiai nėra maži. Bet dėl komandiruočių pinigų - kai kuriose šalyse susiduriama su problemomis dėl per mažų dydžių. Kalbėjo, kad galbūt Finansų ministerijai reikėtų kartą į metus ar dvejus šiuos dienpinigių dydžius peržiūrėti. Mano, kad šis pasiūlymas priverstų Vyriausybę tai padaryti. Tačiau nurodė, kad nepritartų konkrečių dydžių nurodymui darbo sutartyse.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė nurodė, kad Lietuvos pramoninkų konfederacija palaiko Lietuvos verslo konfederacijos poziciją, kad tokiam projektui yra nepitaria ir kad siūloma savo išvadas dėl atitinkamų sektorių pateikti dviem Trišalės tarybos komisijoms: Darbo grupei dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti ir Valstybės tarnautojų dvišalei komisijai, nurodydama, kad dienpinigių dydžiai gerokai palies ir valstybės biudžetą, viešąjį sektorių. Nurodė, kad sunku pritarti dėl indeksavimo, kol nėra žinoma aiški to proceso tvarka. Pabrėžė, kad nepitaria dėl konkrečių dienpinigių dydžių ir mažinimo kriterijų nurodymo darbo sutartyse, nes tai sukurtų didelę administracinę našą darbdaviams. Taip pat akcentavo, kad dienpinigių didinimas neatitinka strateginio tikslo mažinti neapmokestinamas darbo pajamas.

Aurelija Maldutytė informavo, kad Lietuvos darbdavių konfederacija nepitaria projektui, siūlo, kad dydžius turėtų nustatinėti Vyriausybė taip, kaip tai darė iki šiol. Mano, kad projektas yra perteklinis ir yra strateginės krypties priešprieša. Kalbėjo, kad bendru sutarimu darbdaviai galėtų padengti nemažai komandiruočių išlaidų ilgai komandiruojamiems darbuotojams. Pritartų, kad projektą apsvarstytų ir išvadas pateiktų ir kitos Trišalės tarybos komisijos.

Rūta Jursaitė kalbėjo, kad Lietuvoje šios srities esamas reglamentavimas yra panašus kaip ir kitose kaimyninėse valstybėse, t. y. situacija nėra bloga. Ji akcentavo, kad nereikėtų didinti neapmokestinamųjų pajamų ir labai svarbu, kad žmogus gautų darbo užmokestį. Taip pat klausė, ar galima būtų formuluoti išvadą, kad Darbo santykių komisija bendru sutarimu nepitaria projektui.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad tai turėtų būti suprantama tik kaip darbuotojų išlaidų kompensacija komandiruočių metu. Sakė, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos nuomone, galbūt dienpinigių dydžių peržiūrėjimo tvarka galėtų būtų nurodyta Vyriausybės nutarime, o Darbo kodekso keisti nereikėtų. Siūlė įrašyti, kad dydžiai būtų peržiūrimi tam tikru periodiškumu.

Eigilės Čygaitės-Elzbergienės nuomone, jei bus parašyta, kad *peržiūrimi*, tai suponuos, kad dydžiai turės būti didinami. Klausė, gal yra žinoma konkreči valstybė, kurioje yra per maži dienpinigių dydžiai.

Arvydas Dambrauskas pritarė pasiūlymui perduoti klausimą svarstyti Darbo grupei dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti. Taip pat siūlė konkrečius dydžius įtraukti į šakos kolektyvines sutartis.

Jelena Polijančuk pasidalino informacija apie 2023 m. pradžioje planuojamą keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“. Sakė, kad jo derinimo metu būtų galima teikti pasiūlymą dėl peržiūrėjimo periodiškumo. Taip pat paaiškino, kad dienpinigių mažinimas nuo liepos 1 d. yra įmanomas pagal

objektyvius kriterijus sutariant kolektyvinėje sutartyje ar vietiniame norminiame darbdavio lygmens teisės akte. Apibendrinu, kad Seimo nariai siūlo grįžti prie to, kas buvo, o tai, pasak jos, yra neteisinga.

Rūta Juršaitė apibendrinu, kad siūloma klausimą perduoti apsvarstyti dar dviem komisijoms, bendru sutarimu projektui nepritariama, o pritariama dėl rekomendacijos Vyriausybės nutarime peržiūrėti dydžius taip pat fiksuoti atskirą pasiūlymą dėl nuostatų įtraukimo į šakos lygmens kolektyvines sutartis.

Aurelija Maldutytė kalbėjo apie darbdavio lygmens norminių teisės aktų svarbą, o ne šakos kolektyvines sutartis, kuriose būtų numatyta komandiruočių mokėjimo politika. Ji akcentavo, kad biudžetinėse įstaigose mokama 100 proc. dydžio dienpinigiai.

Šarūnas Orlovicius atkreipė dėmesį, kad niekas nedraudžia mokėti didesnius dienpinigius, o dėl dienpinigių mažinimo - problema jau yra išspręsta.

NUTARTA. Fiksuoti, kad:

1. Bendru sutarimu Darbo santykių komisijoje nepritariama Darbo kodekso Nr. XII-2603 107 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1883.

2. Bendru sutarimu siūlyti Lietuvos Respublikos trišalei tarybai pavesti šį klausimą apsvarstyti ir išvadas pateikti Darbo grupei dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti ir Valstybės tarnautojų dvišalei komisijai, į jų posėdžius kaip ekspertus pakviečiant Finansų ministerijos atstovus.

3. Siūlyti rekomenduoti dienpinigių dydžių peržiūrėjimo periodiškumą nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“.

4. Respublikinė jungtinė profesinė sąjunga siūlo numatyti, kad dienpinigių dydžiai būtų nustatomi šakos kolektyvinėse sutartyse.

2. SVARSTYTA. Dėl išskaitų/išieškojimo iš dienpinigių.

Rūta Juršaitė trumpai pristatė problemą, akcentuodama, kad antstoliai vadovaujasi LAT nutartimi. Nurodė, kad Darbo santykių komisijai reikėtų apsispręsti, ar pritariama išieškojimui iš dienpinigių ir jei taip – koku dydžiu.

Aurelija Maldutytė pasidalino praktiniu pavyzdžiu apie skolininkų darbą užsienyje, kalbėjo apie galimus atvejus, kai skolos gali būti negražinamos. Sakė, labiau pritarianti dabar esamam reguliavimui ir nurodė argumentus.

Šarūno Orloviciaus nuomone, kiekvieną atvejį reikėtų vertinti individualiai, tačiau pabrėžė, kad tai sunku bus apibrėžti teisės aktuose.

Rūta Juršaitė paklausė, ar galėtų būti išieškoma dienpinigių suma, jeigu ji gaunama didesnė nei darbo užmokestis.

Šarūnas Orlovicius patikslino, kad jeigu yra didžioji dalis ir nuolat gaunamas atlygis susijęs su kompensacijų išmokomis, tai gali būti prilyginama darbo užmokesčiui.

Artūras Černiauskas pritarė Aurelijos Maldutytės pozicijai – siūlytų nepritari išieškojimui iš dienpinigių. Kalbėjo, kad gali būti sunku įvertinti, kur yra pajamos ir kuriais atvejais tai nėra pajamos.

Rimantas Stanevičius pritarė, kad situacija nėra vienareikšmė, pritarimo atveju reikėtų pakeisti daug teisės aktų, todėl siūlytų diskusijas toliau tęsti. Pabrėžė, kad sprendžiama vieno sektoriaus problema, todėl pasiūlė klausimą perduoti svarstyti Darbo grupei dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti ir išgirsti jų nuomonę.

Igor Golubajev papasakojo apie antstolių darbą derantis su darbdaviu darant išskaitas. Pritarė, kad didžioji dalis yra vežėjai, tačiau nurodė, kad gali būti ir komandiruojami darbuotojai. Kalbėjo apie antstolių veiksmų teisėtumo prezumpciją. Pasisakė, kad norėtųsi teisinio aiškumo, kad nebūtų nenormalių situacijų. Pabrėžė, kad dalis skolininkų bando išvengti savo vaikų išlaikymo.

Pasisakė dėl skaidraus darbo užmokesčio atskyrimo, bei pritarė dėl formuluočių paieškos. Nurodė, kad antstolių praktika yra suformuota, bet Teisingumo ministerija mato problemą sąvokų reguliavime. Reikėtų patikslinimo ar išaiškinimo.

Rūta Juršaitė pasiūlė galimą formulotę, (...) „išskyrus, jei dienpinigiai viršija darbo užmokesčio dydį“.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad tiek iš dienpinigių, tiek iš išlaidų negali būti atliekamos išskaitos. Pabrėžė, kad teismai turėtų vadovautis tik įstatymais.

Rūta Juršaitė pritarė, kad reiktų pagalvoti, jei žmogus gauna daug dienpinigių, galbūt to nereikėtų laikyti kompensacija.

Aurelijos Maldutytės nuomone yra nenormalu, kai antstoliai reikalauja iš įmonių išskaitų.

Artūro Černiausko nuomone, reikėtų pasiūlyti taisyti įstatymus, nurodant, kad dienpinigiai nėra pajamos ir iš jų draudžiama išskaičiuoti. Teismai turėtų suformuoti kitą praktiką.

Aurelija Maldutytė išsakė nuomonę, kad reiktų paprašyti Teisingumo ministerijos pasiūlyti konkretų teisės aktų formulotės pakeitimą ir jį pateikti apsvarstyti Darbo santykių komisijos nariams.

Igor Golubajev svarstė, kad gal būtų geriau, jei Darbo santykių komisija pasiūlytų formulotę darbo grupei. Kalbėjo, kad norėtųsi aiškumo, kur yra darbo užmokestis ir kur visos kitos išlaidos.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad yra bendra nuomonė – iš dienpinigių neturėtų būti išskaitoma, jei jie yra kaip kompensacija, ir akcentavo, kad bus laukiama formulotės pasiūlymo iš darbo grupės.

Jelena Polijančuk klausė, gal yra žinoma kaip kitose valstybėse sureglamentuotas šis išieškojimo klausimas. Kalbėjo, kad Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 739 str. nuostata nėra tiksli ir ją reikėtų tikslinti.

Igor Golubajev nurodė pabandyti surinkti informaciją apie užsienio šalių praktiką. Pritartų, kad, jeigu pavyktų tiksliai suformuluoti CPK 739 str., galbūt nereikėtų keisti Darbo kodekso.

Ieva Piličiauskaitė kalbėjo, kad yra ir teisinė, ir gyvenimiškoji situacija. Mano, kad tinkamiausias kelias būtų sutarti, kuriais atvejais būtų leidžiama išskaičiuoti. Pritartų, kad būtų puiku sulaukti konkretaus pasiūlymo.

Rūta Juršaitė apibendrino, kad reiktų CPK parašyti, kad ne nuo sumų, o konkrečiai nuo dienpinigių ir kitų išlaidų, patiriamų komandiruotės metu, išieškoti negalima.

Aurelija Maldutytė nurodė, kad siūloma keisti punktą, konkrečiai įvardinant dienpinigius, kad jie yra kompensacija, o ne darbo užmokestis, ir iš jų negali būti išskaičiuojama.

NUTARTA. Fiksuoti, kad:

1. Darbdavių ir profesinių sąjungų organizacijų atstovų bendru sutarimu, dienpinigiai yra kompensacija ir iš jų negali būti išskaičiuojamos išskaitos, CPK 739 str. 2 punktą tikslinti aiškiai nurodant, kad ne nuo sumų, o nuo dienpinigių ir kitų išlaidų, patiriamų komandiruotės metu, išieškoti negalima.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovai susilaiko dėl pozicijos dėl išskaitų/išieškojimo iš dienpinigių klausimo.

3. Prašyti Teisingumo ministerijos pateikti užsienio šalių praktikos šiuo klausimu.

4. Bendru sutarimu siūlyti Lietuvos Respublikos trišalei tarybai pavesti Darbo grupei dėl krovinių pervežimo kelių transportu tarptautiniais maršrutais darbuotojų problemoms spręsti apsvarstyti klausimą dėl išskaitų/išieškojimo iš dienpinigių ir pateikti išvadas.

Posėdžio pirmininkė
Posėdžio sekretorė

Rūta Juršaitė
Valda Pranckuviene